

Život dělníků¹

Život dělníků v továrnách nebyl v 19. století snadný, naopak byl velice tvrdý. Za svou práci dostávali jen velmi malou mzdu. Pracovali přitom až 16 hodin denně 6 dní v týdnu – nepracovalo se pouze v neděli. V továrnách a v dolech nebyly používány žádné ochranné prostředky, dělníci pracovali bez přileb, rukavic, chráničů sluchu či dechu. Pracovní úrazy tak byly velmi časté. Ovšem v případě úrazu či nemoci nebyla poskytována žádná dávka, naopak dělník byl doma bez příjmu a hrozilo mu propuštění. Dovolená neexistovala, stejně jako dávky v nemoci.

V továrnách nebylo žádné větrání, teploty přesahovaly 40 stupňů celsia. V dolech či slévárnách železa byly teploty ještě vyšší. Hluk byl v továrnách velmi vysoký, stroje nebyly odhlučňené, takže hluk v obrovských halách byl na úrovni startujícího nákladního automobilu – dělníci neměli žádné chrániče uší a hluk poslouchali neustále.

Přestože se může zdát, že stroje usnadňovaly lidem práci, stávalo se, že dělníci rozbíjeli stroje, a to proto, že si mysleli, že stroje berou lidem práci – když byly do výroby zavedeny stroje, lidé byli propuštěni. Ovšem lidé si neuvědomovali, že díky strojům vznikalo více a více továren a dělníků bylo třeba stále.

Pod slovem dělník si nepředstavujme jen dospělé lidi – v továrnách či dolech pracovaly děti od 6 let ve stejně těžkých podmínkách jako dospělí. Děti samozřejmě nechodily do škol, a bylo tak u chudých lidí běžné, že byli negramotní.

V Západní Evropě a USA se první zákony na omezení dětské práce objevily v 19. století – například v roce 1833 bylo v anglickém textilním průmyslu zakázáno zaměstnávat děti do 9 let a u ostatních byla omezena pracovní doba na 12 hodin denně. Podobně se zachovaly i některé americké státy. I přesto však ještě v roce 1860 pracovala polovina anglických dětí ve věku 5-15 let a v roce 1870 podle sčítání lidu v USA pracovalo 750 000 amerických dětí.

V roce 1900 bylo ve Velké Británii zakázáno zaměstnávat v hlubinných dolech chlapce mladší než 13 let, což se týkalo asi 3000 dětí.

¹ Wikipedia: *Otevřená encyklopedie: Dětská práce* [online]. c2025 [citováno 4. 07. 2025]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=D%C4%9Btsk%C3%A1_pr%C3%A1ce&oldid=24545328>.

Život majitelů továren a dolů a bankéřů²

Majitelé továren s dělníky vůbec nepřicházeli do styku. Žili svůj život, který se na začátku 19. století pro ně měnil k lepšímu. Bohatí lidé si stavěli obrovské vily, ve kterých měli veškerý tehdy dostupný luxus – služebnictvo, topení, velké zahrady, dostatek toho nejvybranějšího pití. Oblékali se do krásných šatů podle poslední módy z těch nejlepších látek dovážených z Indie či dalších zámořských kolonií.

V módě byly pompézní plesy, na kterých se scházela smetánka tehdejší doby. Také se již chodilo do divadla (kino ani televize v té době ještě nebyly).

Děti bohatých lidí dostávaly to nejlepší vzdělání, často na školách v zahraničí – prestižní bylo zejména studium v Anglii či Francii.

Rovněž lékařská péče, která se také díky objevům postupně zlepšovala, byla dostupná zejména bohatým, kteří si ji mohli zaplatit. Připravovali se tak na to, že budou pokračovatelé svých otců.

S rozvojem dopravy začalo přicházet do módy i cestování, a tak ve 2. polovině 19. století již byly pro bohaté relativně běžné cesty nejen po Evropě (v módě byla Itálie, Francie či exotická Osmanská říše), ale také do zámoří (USA, Indie, Egypt). Cesty byly ulehčovány parní železnicí a kolesovými parníky, lístky však byly opravdu jen pro bohaté.

Bohatí lidé také pracovali, a často mnoho hodin, ale jejich práce nebyla fyzicky náročná – pracovali ve svých kancelářích.

² Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Průmyslová revoluce [online]. c2025 [citováno 4. 07. 2025]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Pr%C5%AFmyslov%C3%A1_revoluce&oldid=24896457>.